

## Profesor Karel Ohnesorg

11. března letošního roku uplynulo 110 let od narození jednoho z předních českých fonetiků a romanistů, profesora Karla Ohnesorga. O měsíc dříve jsme si ještě připomněli čtyřicet let od dne, kdy českou romanistiku definitivně opustil. Karel Ohnesorg studoval na filosofické fakultě v Praze latinu a francouzštinu. Tyto dva předměty také od roku 1928 učil na pražských středních školách. Nepochybně jej tato práce příliš nenaplňovala, protože se následujícího roku zapisuje na FF UK jako mimořádný posluchač, aby tak mohl i nadále navštěvovat kurzy fonetiky profesora J. Chlumského. Po jeho boku začne pracovat od roku 1936 coby nehonoraný asistent, vzhledem k tomu, že vyučuje na střední škole. I po smrti frankofila Chlumského je Karel Ohnesorg součástí jím založené fonetické laboratoře, kterou profesor Hála v roce 1939 přenesl do Gramofonického archívu tehdejší České akademie věd a umění z důvodu uzavření českých vysokých škol. Ovšem vzhledem k tomu, že zde již nebylo možné pokračovat v experimentální práci, neboť přístroje a materiální zázemí zůstalo na fakultě, přeorientoval se Ohnesorg na fonetické aspekty českých dialektů a především na studium fonetiky dětské řeči.

V této oblasti se také Karel Ohnesorg roku 1948, po předložení spisu *Fonetická studie o lidské řeči*<sup>1</sup>, habilituje a o tři roky později je jmenován státním docentem. V první polovině padesátých let pak přednáší a vede semináře z fonetiky pro studenty románských jazyků. Ve stejné době také jezdí přednášet do Olomouce a vede tam fonetickou laboratoř, přičemž od roku 1954 dojíždí přednášet také do Brna a od 1. ledna 1955 zde nastupuje coby docent, aby zde mohl vést fonetickou laboratoř založenou po 2. sv. válce profesorem E. Šrámkem. Ná-



sledujícího roku se Karel Ohnesorg do Brna i přestěhoval a v roce 1957 byl jmenován profesorem. Profesor Ohnesorg byl sice rodákem z Prahy, s Brnem se však zanedlouho plně sžil díky tehdejšímu bohatému kulturnímu životu a vybudoval si zde nový domov.

Jakkoli se musel Ohnesorg na základě svých brněnských učitelských povinností věnovat i fonetice slovanských jazyků, jeho hlavní specializací zůstaly jazyky románské, což mělo za následek, že fonetická laboratoř, již profesor Ohnesorg až do roku 1962 vedl, byla součástí katedry romanistiky a fonetiky. Těžiště Ohnesorgovy vědecké práce spočívalo jednak v tehdy značně progresivní experimentální fonetice, která jej přitahovala už od studentských let, ale především ve studiu dětské řeči, při němž se mu nebyvale dařilo propojit teorii s praxí, konkrétně fonetiku s logopedií. Výsledkem tohoto studia jsou publikované

<sup>1</sup> Praha, Spisy Filosofické fakulty Karlovy univerzity, č. 52, 1948.

práce *O mluvním vývoji dítěte* (1948), *Fonetická studie o dětské řeči* (1948), *Druhá fonetická studie o dětské řeči* (1959) a mnohé články vydané v domácích odborných periodících, ale především zahraničních, díky nimž profesor Karel Ohnesorg získal nebývalý věhlas. Několikrát dokonce přednášel ve Vídni v Internationale Vereinigung für Biophonetik.

Vedle vědecké činnosti je také potřeba vyzdvihnout Ohnesorgovu pedagogickou a popularizační činnost, neboť pod jeho dohledem bylo vyškoleno několik tisíc logopedických asistentů v rámci celostátní logo-

pedické akce a na JAMU se staral o mluvní výchovu mladých herců. Stejně tak spolupracoval s brněnskými divadelními scénami a dlouhá léta školil v oblasti české ortoepie zaměstnance brněnského rozhlasu.<sup>2</sup>

Petr Dytrt

2 V textu byly převzaty některé informace z článku prof. L. Bartoše: „K šedesátinám profesora K. Ohnesorga“, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. A, Řada jazykovědná*. 1966, roč. 15, č. A14, s. 7–12.

## K nedožitým 80. narozeninám Jiřího Fukače

15. ledna 2016 si připomínáme nedožitě životní jubileum osmdesáti let PhDr. Jiřího Fukače, CSc., profesora Ústavu hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity a jednoho z vůdčích představitelů české muzikologie.

Jiří Fukač odešel od své práce nedlouho před dovršením 67 let (zemřel 22. listopadu 2002), víc než rok pronásledován těžkou nemocí. Je obdivuhodné, co během svého života ve svém oboru od dob studií hudební vědy na brněnské univerzitě dokázal (promoval v roce 1959 s diplomovou prací *Křivonický hudební inventář*).

Mimořádná schopnost absorpce podnětů, vynikající paměť a formulační dar dovoľovaly Fukačovi myslet v takřka celém rozsahu muzikologie. Orientoval se ve všech jejích disciplínách, i když těžištěm jeho zájmů a potenci byla hudební historiografie úzce propojená s hudební sociologií a hlavně estetikou (včetně sémiotiky, teorie komunikace atp.). V metodologii se hlásil k tradicím středoevropské, zejména německé muzikologie.

V letech tzv. normalizace mu bylo znemožněno přednášet a cestovat, stal se

vědeckým pracovníkem Kabinetu pro hudební lexikografii při Filozofické fakultě, kde se aktivně redakčně a autorsky podílel na přípravě *Slovníku české hudební kultury*, jednoho z vrcholných vědeckých projektů české muzikologie vůbec. Po roce 1990 byl ustaven vedoucím úmĕnovĕdnĕ katedry, po jejím rozdělení vedoucím Ústavu hudební vědy až do roku 1998, kdy se stal prorektorem Masarykovy univerzity (do roku 2001).

Ve svĕm oboru publikoval Jiří Fukač 11 knižních monografií a uĕbebnĕ (jeho spis

